

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 453/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom prof. JUDr. Jánom Klučkom, CSc., Advokátska kancelária, Ku potoku 4, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 NcC 52/2015 z 2. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 NcC 52/2015 z 2. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že sťažovateľ (žalobca v konaní) sa na Okresnom súde Košice II žalobou domáhal, aby súd zaviazal odporcu [Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj „odporca“ alebo „žalovaný“)] poskytnúť sťažovateľovi 1 095

hodín náhradného voľna do jedného roka od právoplatnosti rozsudku a *in eventum* zaviazat' odporcu povinnosťou zaplatiť peňažnú náhradu vo výške 35 % zo sumy, ktorou je príslušná časť sťažovateľovho služobného platu za každú hodinu nad zákonom povolený limit, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Sťažovateľ svoj nárok kvalifikoval ako nárok na náhradu škody za odpracovanie času nad čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas.

2.1 Okresný súd Košice II v zmysle § 105 ods. 1 v spojení s § 87 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) postúpil vec sťažovateľa Okresnému súdu Bratislava I ako súdu miestne príslušnému na konanie v danej veci, a to s poukazom na odporcom vznesenú námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Košice II. Následne sťažovateľ namietol predmetné postúpenie veci Okresnému súdu Bratislava I. S poukazom na sťažovateľom vznesenú námietku postúpenia veci z Okresného súdu Košice II Okresnému súdu Bratislava I, Okresný súd Bratislava I v zmysle §105 ods. 3 OSP predložil vec na rozhodnutie o miestnej príslušnosti krajskému súdu.

2.2 Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že na prerokovanie a rozhodnutie veci vedenej pôvodne na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 16 Cpr 2/2014 a teraz na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 Cpr 2/2015 je miestne príslušný Okresný súd Bratislava I. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„Z návrhu na začatie konania, osobne podaného na Okresný súd Košice II dňa 16.07.2014, je zrejmé, že sa ním navrhovateľ domáha, aby súd zaviazal odporcu poskytnúť navrhovateľovi 1095 hodín náhradného voľna do jedného roka od právoplatnosti rozsudku, a in eventum zaviazat' odporcu povinnosťou zaplatiť peňažnú náhradu vo výške 35% zo sumy, ktorou je príslušná časť navrhovateľovho služobného platu za každú hodinu nad zákonom povolený limit do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj náhradu trov konania vzniknutých mu uplatnením návrhu cestou súdu.*

Z obsahu spisu vyplýva, navrhovateľom vznesená námietka miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Bratislava I obsiahnutá v jeho nesúhlase s postúpením veci z Okresného súdu Košice II Okresnému súdu Bratislava I bola založená na tom, že podľa názoru navrhovateľa sa v danom prípade jedná o nárok na náhradu škody. Navrhovateľ v písomnom vyjadrení nesúhlasu s postúpením veci okrem iného uviedol, že nárok na náhradu škody za odpracovanie času nad čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas

pozná aj európske právo a poukázal na rozsudok Súdneho dvora EU C-429/09 Gunter Fuss proti Stadt Halle. Z prvého výroku uvedeného rozsudku vyplýva, že hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. Z tretieho výroku rozsudku vyplýva, že náhrada škody zo strany orgánov členských štátov, ktorú tieto orgány spôsobili jednotlivcom porušením práva Únie, musí byť primeraná vzniknutej škode. V prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá takému pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy Únie musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením. Ako už bolo uvedené vyššie navrhovateľ v návrhu na začatie konania svoj uplatnený nárok kvalifikoval ako nárok na náhradu škody. Táto mu mala byť spôsobená tým, že ako hasič v štátnej službe odpracuje každý týždeň 7 hodín nad zákonom stanovený a povolený rozsah pracovného času, čo za posledné tri roky (pred podaním návrhu na začatie konania) predstavuje 1095 odpracovaných hodín nad zákonom povolený limit. V tejto súvislosti nadriadený súd uvádza, že v zmysle zásady iura novit curia je pritom povinnosťou súdu uplatnený nárok po právnej stránke správne posúdiť bez ohľadu na právny názor účastníka konania.

Krajský súd v Bratislave ako súd nadriadený sa nestotožnil s názorom navrhovateľa prezentovaným v nesúhlase s postúpením veci z Okresného súdu Košice II Okresnému súdu Bratislava I, že v danom prípade sa jedná o nárok na náhradu škody, pričom k vzniku škody došlo v Košiciach, nakoľko navrhovateľ vykonáva štátnu službu v Košiciach a z tohto dôvodu je s poukazom s poukazom na ust. § 87 písm. b/ O.s.p. na konanie príslušný Okresný súd Košice II t.j. súd, v obvode ktorého došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá právo na náhradu škody.

Nadriadený súd zastáva názor, že v prejednávanej veci je nutné nárok navrhovateľa skutkovo a právne posudzovať ako nárok vyplývajúci mu zo štátnej služby príslušníka

Hasičského a záchranného zboru, ktorý je (vrátane právnych vzťahov súvisiacich so vznikom, zmenami a so skončením štátnej služby) upravený v zákone č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení jeho zmien a doplnkov pri primeranom použití ustanovení Zákonníka práce citovaných v prechodnom ustanovení § 193 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. (do znenia ktorého boli prebrané právne záväzné akty Európskej únie, vrátane Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času).

Na základe uvedeného nadriadený súd konštatuje, že nárok navrhovateľa je nárokom z trvajúcej štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru, pri ktorom je podstatným posúdenie, či bol odporca v období troch rokov pred podaním návrhu povinný navrhovateľovi poskytnúť 1095 hodín náhradného voľna, eventuálne, či mu je za rovnaké obdobie povinný doplatiť peňažnú náhradu v doposiaľ riadne neurčenej výške (v návrhu uvedenej vo výške 35% zo sumy, ktorou je príslušná časť navrhovateľovho služobného platu za každú hodinu nad zákonom povolený limit), ktorý nie je možné právne kvalifikovať ako nárok na náhradu škody vzniknutej v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním odporcu.“

3. Sťažovateľ uvádza, že v žalobe pred všeobecným súdom opieral svoj nárok na náhradu škody ako dôsledok porušenia úniového práva Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky.

3.1 Krajský súd v napadnutom uznesení o určení miestne príslušného súdu vychádzal podľa sťažovateľa z nesprávnej právnej základne slovenského právneho poriadku, keďže obsah žaloby navrhovateľa vyhodnotil ako „nárok vyplývajúci mu zo štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru... pri primeranom použití ustanovení Zákonníka práce“. Dôvodom vzniku sporu medzi sťažovateľom a žalovaným je podľa slov sťažovateľa nesprávna transpozícia smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku vo vzťahu k príslušníkom Hasičského zboru na ujmu jeho príslušníkov. Takýto stav zakladá podľa presvedčenia sťažovateľa zodpovednosť verejného orgánu slovenskej republiky a pre postihnuté osoby zakladá právo na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Miestne príslušným na riešenie takýchto sporov je

podľa sťažovateľa „aj súd v obvode ktorého došlo ku skutočnosti zakladajúcej právo na náhradu škody“ [§ 87 písm. b) OSP], na ktorý sa sťažovateľ podľa jeho mienky aj obrátil (Okresný súd Košice II). Pokiaľ ide o odporcovu námietku, podľa ktorej ako Zákonník práce aj zákon o hasičskom zbore transponujú smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku tak, že sa vzťahuje aj na príslušníkov Hasičského zboru, treba podľa sťažovateľa uviesť, že zákon o hasičskom zbore (ako lex specialis) sa líši od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu 2003/88/ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje vo svojom odseku 2. Zákonník práce sa však podľa sťažovateľa v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov Hasičského zboru nevzťahuje a takisto § 193 zákona o hasičskom zbore (ktorý vymenúva ustanovenia Zákonníka práce, ktoré sa primerane použijú na služobný pomer príslušníkov Hasičského zboru) medzi nimi neuvádza § 96 Zákonníka práce.

3.2 Sťažovateľ je toho názoru, že výber a použitie neadekvátnej právnej základne v konaní a rozhodovaní súdov predstavuje porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. Podľa sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu neexistuje v systéme všeobecného súdnictva účinný právny prostriedok nápravy.

4. Sťažovateľ navrhuje vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9NcC/52/20[1]5 z 2. septembra 2015 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9NcC/52/20[1]5 z 2. septembra 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 296,44 € (2 úkony právnej služby a 139,83 €, 2 x režijný paušál a 8,39 €) a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľa a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľa, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery krajského súdu v ňom uvedené je sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým uznesením krajského súdu.

7.1 Čo sa týka interpretácie a aplikácie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, Zákonníka práce a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov krajským súdom a aj odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, vzhľadom na skutkový stav ústavný súd uzatvára, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

7.2 Ústavný súd sa vzhľadom na predostretý skutkový stav stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že nárok sťažovateľa (nárok na náhradné voľno alebo peňažnú náhradu za odpracovanie času nad čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas) uplatnený pred všeobecnými súdmi je nárokom vyplývajúcim zo štátnozamestnaneckého pomeru (konkrétne zo štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru), ktorý nie je možné právne kvalifikovať ako nárok na náhradu škody vzniknutej v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním odporcu.

7.3 Pokiaľ sťažovateľ vzniesol úvahy týkajúce sa správnej/nesprávnej transpozície právneho aktu Európskej únie (t. j. smernice) do právneho poriadku Slovenskej republiky, ide o otázku kvality legislatívnej práce napr. zákonodarcu a táto otázka netvorí primárny základ rozhodovania o prikázaní veci príslušnému súdu prvého stupňa krajským súdom, ktorý aplikoval v tom čase platné a účinné znenie príslušných právnych noriem a všeobecne záväzných právnych predpisov.

7.4 V neposlednom rade ústavný súd uvádza, že otázku opodstatnenia a konkrétnych atribútov sťažovateľom uplatneného nároku meritórne posúdi prvostupňový súd

v rozhodovaní vo veci samej. Krajský súd napadnutým uznesením nerozhodoval v merite veci, ale riešil procesnú otázku prikázania veci konkrétnemu prvostupňovému súdu. Inak povedané, o hmotných právach sťažovateľa, ktorých ochrany sa sťažovateľ domáha uplatneným nárokom, sa ešte len bude konať a sťažovateľ bude mať k dispozícii právo argumentovať, navrhovať dôkazy a vyjadriť sa ku všetkým otázkam vzťahujúcim sa na meritórne posúdenie veci.

7.5 Krajský súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ústavy, keďže ústavne udržateľným spôsobom odôvodnil svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy v súlade s ich znením, obsahom i duchom, a to aj vzhľadom na skutkový stav a právne otázky týkajúce sa určenia miestne príslušného okresného súdu pre meritórne rozhodovanie o žalobe sťažovateľa.

7.6 Závery krajského súdu a ich odôvodnenie, ako aj postup krajského súdu je teda nutné považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016